

Damian Guzek

Jak katoliccy tradycjonałiści i katolicy posoborowi użytkują media i platformy medialne?

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Damian Guzek

Doktor habilitowany nauk społecznych w dyscyplinie nauk o komunikacji społecznej i mediach. Związany z Instytutem Dziennikarstwa i Komunikacji Medialnej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Departamentem Komunikacji Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu w Republice Czeskiej. Autor licznych międzynarodowych i krajowych publikacji poświęconych relacjom między mediami, platformami cyfrowymi, religią i polityką. Członek Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Polskiej Akademii Nauk oraz Rady Doradczej Network for New Media, Religion and Digital Culture Studies.

**Jak katolicycy tradycyjniści
i katolicy posoborowi
użytkują media
i platformy medialne?**

Damian Guzek

**Jak katolicycy tradycyjni
i katolicy posoborowi
użytkują media
i platformy medialne?**

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2025

RECENZJE

Jerzy Gołuchowski

Witold Kawecki

Monografia powstała w wyniku realizacji projektu Opus 18
Narodowego Centrum Nauki
pt. „Autorytet papieski w przekształceniach komunikacji”
(nr 2019/35/B/HS2/00016).

Gratus sum iis, qui mecum iter fecerunt

Spis treści

Wstęp	11
1. Ramy pojęciowe: tożsamość, media i platformy medialne w kontekście prowadzonych badań	17
1.1. Katolicycy tradycjoniści	17
1.2. Katolicycy posoborowi	21
1.3. Użytkowanie mediów i platform medialnych	25
1.4. Specyfika mediów i platform medialnych	28
1.5. Kontekst procesu komunikacji	31
2. Metodologia badań empirycznych	37
2.1. Wybór strategii badawczej: studium polskiego typu	38
2.1.1. Uzasadnienie wyboru – polski katolicyzm	38
2.1.2. Polski katolicyzm w skrócie	40
2.2. Materiał badawczy	42
2.2.1. Dobór próby, pozyskanie i charakterystyka respondentów	42
2.2.2. Dzienniczki aktywności medialnej	44
2.2.3. Indywidualne wywiady pogłębione	46
2.3. Charakterystyka badania dyskursywnego	47
2.4. Teoretyczna analiza dyskursu: założenia epistemologiczne	50
2.5. Teoretyczna analiza dyskursu: procedura badawcza	52
3. Aktorzy dyskursu medialnego	57
3.1. Sprawczość i sprawcy dyskursu	57
3.1.1. Sprawczość	57
3.1.2. Sprawca dyskursu	59
3.2. Konsumpcja mediów a zaufanie sprawców dyskursu	60
3.3. Typy konsumpcji mediów w grupie badanych aktorów dyskursu	67

3.3.1. Katolicycy tradycjonaliści w Polsce użytkujący media i platformy medialne	68
3.3.2. Katolicy posoborowi w Polsce użytkujący media i platformy medialne	70
3.4. Stopnie artykulacji	71
3.4.1. Puste znaczące	72
3.4.2. Refleksyjność sprawców i jej stopnie	73
3.5. Rezultaty artykulacji	75
3.5.1. Od antagonizmu do agonistyki	76
3.5.2. Łańcuch ekwiwalencji	78
4. Artykulacja polskiej odmiany katolickiego tradycjonalizmu	81
4.1. Msza wszechczasów	81
4.1.1. Kontekst	81
4.1.2. Artykulacja tradycyjnej mszy	82
4.2. Katolicka doktryna w świetle przeprowadzonych badań	86
4.2.1. Kontekst	86
4.2.2. Artykulacja katolickości	87
4.2.3. Artykulacja tożsamości katolickiej	90
4.3. „My katolicy” a „oni”	93
4.3.1. Kontekst	93
4.3.2. Artykulacja podziału	94
5. Artykulacja polskiej odmiany katolicyzmu posoborowego	101
5.1. Katolicyzm w kontekście współczesności	101
5.1.1. Kontekst	101
5.1.2. Artykulacja katolicyzmu w kontekście współczesności	102
5.2. De-ortodoksja w opinii badanych	106
5.2.1. Kontekst	106
5.2.2. Artykulacja de-ortodoksji	106
5.3. „My” i/a „oni” w Kościele	110
5.3.1. Kontekst	111
5.3.2. Artykulacja podziału	111
Podsumowanie	117
Aneks	127

Bibliografia 141

Indeks nazwisk 161

Indeks nazw rzeczowych 167

Wykaz tabel i rysunków 173

Summary 175

Do wnętrza kościoła św. Mikołaja, położonego nieopodal Sorbony, nie sposób wejść w krótkich spodniach. Z kolei w kaplicy św. Ducha w Bytomiu obecność w jeansach podczas mszy sprawowanej w tzw. starym rycie, czyli po łacinie, spotyka się z nieprzychylnymi spojrzeniami współuczestników liturgii. Jest to zachowanie wyraźnie odbiegające od realiów mszy dziecięcych, w czasie których obecność piłek czy innych rekwizytów mających skupiać uwagę najmłodszych na kazaniu nie budzi kontrowersji. Mamy zatem do czynienia z dwoma odmiennymi światami, którym odpowiadają dwa zróżnicowane podejścia do praktyk religijnych. Pierwszy reprezentuje rzymski katolicyzm w formie sprzed Soboru Watykańskiego II (1963–1965), drugi natomiast odnosi się do katolicyzmu posoborowego, ukształtowanego m.in. przez reformy liturgiczne Pawła VI (1963–1978) oraz zmiany wprowadzane kolejno za pontyfikatów Jana Pawła II (1978–2005), Benedykta XVI (2005–2013) i Franciszka (2013–2025).

Z perspektywy nauk o komunikacji społecznej i mediach rodzi się pytanie, czy ta dualność światów znajduje odzwierciedlenie również w sferze komunikacji, a w szczególności w sposobach użytkowania mediów w obrębie wspólnot przynależących do obu nurtów katolicyzmu oraz autoidentyfikacji badanych użytkowników jako katolików z tradycjonalistycznego lub postępowego skrzydła Kościoła. Tak zarysowany problem stanowi punkt wyjścia dla niniejszej monografii, która oparta została na materiałach jakościowych pozyskanych za pomocą dzienniczków aktywności medialnej oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych, przeprowadzonych wśród trzydziestu katolickich użytkowników mediów i platform medialnych¹. Respondenci reprezentowali dwa odrębne nurty codziennego praktykowania katolicyzmu – formację przedsoborową, określaną w pracy jako katolicyzm tradycjonalistyczny, oraz katolicyzm posoborowy. Biorąc pod uwagę, że terminy odnoszące się do zagadnień różnorodności

¹ Badania prowadzono za pontyfikatu papieża Franciszka, publikacja ukazała się już jednak po jego śmierci, w trakcie pontyfikatu Leona XIV.

w Kościele katolickim przysparzają sporo trudności terminologicznych, w pracy przyjęto dalszy podział wspomnianych dwóch nurtów na konkretne środowiska, np. środowisko tradycji związane z Bractwem Kapłańskim św. Piotra.

Zebrany materiał posłużył do przeprowadzenia studium dyskursywnego w wariacie teoretycznej analizy dyskursu. W ten sposób badanie skoncentrowane na katolickich użytkownikach mediów przyjęło postać charakterystyki badanych grup oraz sposobów, w jakie artykułują oni własną tożsamość i wzię katolicyzmu.

Tak określony cel pracy został rozwinięty poprzez główne pytanie badawcze oraz trzy pytania uzupełniające, których rozstrzygnięcia dokonano na podstawie danych z analizy dyskursu. Podstawowym celem stawianym w monografii była zatem odpowiedź na pytanie główne:

P₀: Jaka jest charakterystyka katolickich tradycjonalistów oraz katolików posoborowych, rozpatrywana w ścisłym związku z ich sposobami użytkowania mediów i platform medialnych?

Towarzyszyły temu również odpowiedzi na pytania uzupełniające, których rozstrzygnięcie umożliwiło systematyczną próbę zrozumienia tych dwóch odrębnych nurtów, lecz formalnie nadal przynależących do jednego świata i katolickiego porządku.

P₁: Jakie strategie korzystania z mediów i platform medialnych przyjmują katolicy tradycjoniści oraz katolicy posoborowi, a także jak uzasadniają one ich wybory komunikacyjne?

P₂: W jaki sposób w dyskursie badanych grup artykułowane są podstawowe założenia ideologiczne oraz praktyki katolicyzmu tradycjonalistycznego i katolicyzmu posoborowego?

P₃: Jakie mechanizmy różnicowania na „nas” i „obcych” są konstruowane w dyskursach katolickich tradycjonalistów oraz katolików posoborowych, a także jakie pełnią one funkcje tożsamościowe?

Postawionym pytaniom badawczym nie towarzyszyły hipotezy. Zgodnie z przyjętym we wcześniejszych projektach podejściem metodologicznym unikało formułowania hipotez w projektach jakościowych, kierując się dwoma głównymi przesłankami. Po pierwsze, w badaniu tym zasadnicze znaczenie miały

treści artykułowane przez respondentów², a brakowało możliwości ustalania ilościowej siły zależności między badanymi zmiennymi. Po drugie, ze względu na ograniczony stan literatury przedmiotu brakowało podstaw do budowania wystarczająco dobrze osadzonych w ustaleniach nauki hipotez badawczych.

Niniejsze studium dyskursywne wypełnia istotną lukę na rynku wydawniczym, prezentując charakterystykę porównawczą komunikacji użytkowników sieci należących do dwóch zróżnicowanych nurtów katolickich. Dotychczas stosunkowo dużo uwagi poświęcano dokumentom Kościoła dotyczącym mediów³ oraz jego dyskursom medialnym, zwłaszcza w kontekście wydarzeń o dużej doniosłości społecznej⁴. Relatywnie niewiele natomiast opublikowano na temat samego korzystania z mediów przez katolików reprezentujących odmienne podejścia religijne. Katolicyzm w ujęciu globalnym doczekał się kilku interesujących opracowań, zwracających uwagę na kompetencje komunikacyjne poszczególnych grup, w tym zwłaszcza na technologiczną biegłość tzw. tradycjonalistów⁵. Ich specyfika w relacji do świata cyfrowego pozostaje jednak wciąż słabo eksplorowana. Podobnie, refleksja nad katolikami posoborowymi jako użytkownikami przestrzeni medialnej jest nadal ograniczona. Istniejące prace koncentrują się głównie na problematyce recepcji mediów, analizując m.in. procesy refleksyjnej internalizacji zjawisk takich jak przywództwo papieża⁶,

² Joachim Cohen, „Afterword: The Social Construction of Death: Reflections from a Quantitative Public Health Researcher”, w *The Social Construction of Death. Interdisciplinary Perspectives*, eds. Leen Van Brussel, Nico Carpentier (New York: Palgrave Macmillan, 2014), 259–270.

³ Katarzyna Pokorna-Ignatowicz, *Kościół w świecie mediów. Historia – Dokumenty – Dylematy* (Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2002).

⁴ Jerzy Olędzki, Teresa Sasińska-Klas, red., *Wielkość czy autorytet? Jan Paweł II w przekazach polskich mediów podczas jego kanonizacji* (Warszawa: Stowarzyszenie Absolwentów Dzieło, 2016); Leon Dyczewski, Antoni Lewek, Jerzy Olędzki, red., *Odchodzenie Jana Pawła II do Domu Ojca w polskich mediach* (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2008); Damian Guzek, Patrycja Szostok, Dagmara Głuszek-Szafraniec, *Medialna abdykacja. Od ustąpienia Benedykta XVI do wyboru papieża Franciszka. Analiza wydarzeń medialnych w publikacjach prasy niemieckiej, polskiej i rosyjskiej* (Katowice: Wydawnictwo Naukowe Śląsk, 2015).

⁵ Bryan T. Froehle, Massimo Faggioli, *Global Catholicism* (Leiden Boston: Brill, 2024); Andrew P. Lynch, *Global Catholicism in the Twenty-first Century* (Singapore: Springer, 2018); Andrew P. Lynch, „Digital Catholicism: Internet, the Church, and the Vatican Website”, w *Religion and Internet*, eds. Daniel Enstedt, Göran Larsson, Enzo Pace (Leiden Boston: Brill, 2015), 97–113, https://doi.org/10.1163/9789004302549_008.

⁶ Agnieszka Łukasik-Turecka, Agnieszka Magdalena Zaręba, *Spoleczne postrzeganie przywództwa Jana Pawła II* (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020).

reklama religijna⁷ czy kicz religijny⁸. Opracowania dotyczące aktywnego wejścia katolików w przestrzeń cyfrową są wciąż nieliczne i dopiero się kształtują⁹. Próbę odpowiedzi na tę potrzebę stanowi również niniejsza monografia.

Monografia składa się z pięciu rozdziałów, których celem jest zrozumienie tożsamości katolickich tradycyjistów i katolików posoborowych jako użytkowników mediów i platform medialnych. Rozdział pierwszy stanowi wprowadzenie do analizy poprzez operacjonalizację podstawowych terminów stosowanych w pracy. Na początku wyjaśnione zostają używane nazwy dwóch badanych grup katolickich użytkowników mediów, czyli tradycyjistów katolickich oraz katolików posoborowych. Następnie uwaga zostaje skoncentrowana na rozróżnieniu środków komunikacji zapośredniczonej na media oraz platformy medialne. Uzupełnieniem tego poziomu analizy jest charakterystyka elementów mediosfery, przedstawiona w kontekście podziału na media i platformy. Rozdział zamyka próba osadzenia podjętej analizy w kontekście przemian mediów od komunikacji masowej do masowej komunikacji zindywidualizowanej.

Rozdział drugi przedstawia zastosowaną metodologię badań, na których oparto niniejszą monografię. W pierwszej kolejności uzasadniono wybór strategii badawczej, ograniczonej do polskiego kontekstu społeczno-kulturowego. Następnie zaprezentowano sposób doboru próby oraz charakterystykę zebranego materiału badawczego. Kolejna część rozdziału poświęcona została charakterystyce badania dyskursywnego oraz wyjaśnieniu przyjętego podejścia analitycznego. Ponieważ monografia opiera się na teoretycznej analizie dyskursu, przyjęto makrotekstualne i makrokontekstualne ramy analizy. Zaprezentowano główne założenia tego podejścia, osadzając je w kontekście prowadzonych badań.

⁷ Krzysztof Stępnia, *Fenomen reklamy religijnej* (Warszawa-Pułtusk: Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora, 2017); Krzysztof Stępnia, „Advertising in Communication of the Catholic Church. The Case of Poland”, *Central European Journal of Communication*, vol. 13, nr 27 (2020): 409–425, [https://doi.org/10.51480/1899-5101.13.3\(27\).6](https://doi.org/10.51480/1899-5101.13.3(27).6).

⁸ Krzysztof Stępnia, *O kiczu religijnym jako fenomenie w perspektywie komunikologicznej i medioznawczej* (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2024).

⁹ Marta Kołodziejska, *Online Catholic Communities: Community, Authority, and Religious Individualization* (London and New York: Routledge, 2018); Dorota Hall, Marta Kołodziejska, Kerstin Radde-Antweiler, *Minority Churches as Media Settlers: Negotiating Deep Mediatization* (London and New York: Routledge, 2023); Damian Guzek, *Mediatizing Secular State: Media, Religion and Politics in Contemporary Poland* (Berlin: Peter Lang, 2019), <https://doi.org/10.3726/b15404>.

Na zakończenie omówiono procedurę badawczą oraz przedstawiono podstawowe ustalenia dotyczące struktury badanych schematów dyskursywnych.

Trzeci rozdział monografii rozpoczyna część badawczą i stanowi pierwszy z trzech rozdziałów empirycznych. Charakteryzuje się próbą całościowego ujęcia aktorów analizowanego dyskursu, określanych – zgodnie z przyjętą nomenklaturą – jako sprawcy dyskursu. Na początku wyjaśniona zostaje specyfika kluczowych pojęć, takich jak sprawczość i sprawcy dyskursu. Następnie zaprezentowana zostaje charakterystyka sprawców jako konsumentów treści medialnych i użytkowników platform medialnych. W tej części rozdziału omówiono kwestie zaufanych źródeł informacji, źródeł uznawanych za niewiarygodne oraz tych postrzeganych jako stronnicze. Kolejna część przedstawia sześć wyodrębnionych typów konsumpcji mediów. Charakterystyki te zostają uzupełnione analizą jakości artykulacji dyskursywnych, zarówno w odniesieniu do stopnia ich głębokości, jak i skutków społecznych, takich jak przejście od agonistyki do antagonistycznych form społecznych oraz tworzenie tzw. łańcuchów ekwiwalencji.

Rozdział czwarty poświęcony jest analizie środowiska katolickich tradycjonalistów. Charakterystyka dyskursywna badanej grupy rozwija się wokół trzech głównych wątków analitycznych. W pierwszej kolejności omówiona zostaje msza w starym rycie przedsoborowym wraz ze specyficznymi sposobami jej rozumienia i artykulacji w obrębie tożsamości katolickich tradycjonalistów. Następnie przedstawiona zostaje analiza sposobu pojmowania doktryny katolickiej i jej konsekwencji przez badaną grupę. Rozdział zamyka próba uchwycenia mechanizmów konstruowania opozycji „naszych” i „obcych”, które stanowią istotny element strategii tożsamościowej katolickich tradycjonalistów.

Piąty rozdział poświęcony jest analogicznej analizie środowiska katolików posoborowych. Otwiera go charakterystyka dyskursywna katolicyzmu zakorzenionego w codziennym życiu wierzących. Następnie rozwinięte zostaje autorskie ujęcie zjawiska de-ortodoksji, ujawniającej się w analizowanych dyskursach. Całość zamyka prezentacja schematów różnicowania na „nas” i „obcych” w ramach tradycji kształtującej tożsamość katolików posoborowych.

W Podsumowaniu dokonana zostaje systematyzacja przedstawionej refleksji na temat sposobów, w jakie katolicy tradycjoniści oraz katolicy posoborowi wykorzystują media i platformy medialne. Sformułowane zostają odpowiedzi na pytania podstawowe i pomocnicze. Zaobserwowane zjawiska poddane są dyskusji w odniesieniu do aktualnej literatury badawczej oraz nowej sytuacji,

po śmierci Franciszka i wyborze nowego papieża. Całość monografii umożliwia udzielenie odpowiedzi na pytania badawcze sformułowane we wstępie.

Monografię zamykają zawierający narzędzia badawcze Aneks, Wykaz tabel i rysunków, a także Bibliografia oraz dodatkowe indeksy. Na etapie pisania autor wykorzystywał w korekcie i drobnej redakcji językowej sporządzonego przez siebie tekstu GPT4.

Bibliografia

- Adamski, Andrzej. *Media w analogowym i cyfrowym świecie. Wpływ cyfrowej rewolucji na rekonfigurację komunikacji społecznej*. Warszawa: Elipsa, 2012.
- Åkerlund, Mathilda. „Dog whistling far-right code words: the case of ‘culture enricher’ on the Swedish web”. *Information, Communication & Society*, vol. 25, iss. 12 (2021), 1–18. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1889639>.
- Arendt, Hannah. *Polityka jako obietnica*. Przetłumaczone przez Mieczysław Godyń. Warszawa: Prószyński i S-ka, 2007.
- Bańka, Aleksander. „Jaka przyszłość Kościoła? Synodalne dylematy i perspektywy”. *Studia Nauk Teologicznych PAN*, t. 19 (2024): 11–27. <https://doi.org/10.24425/snt.2024.150505>.
- Bargo, María. „Traditionalist Catholicism: The Case of the Society of Saint Pius X in Argentina”. *Studies in World Christianity*, vol. 30, iss. 3 (2024): 358–375. <https://doi.org/10.3366/swc.2024.0483>.
- Bauman, Zygmunt. *Obcy u naszych drzwi*. Przetłumaczone przez Weronika Mincer. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2016.
- Baume, David, Eileen Scanlon. „Learning: What Research Can Tell Us about How and Why Learning Happens”. W *Enhancing Learning and Teaching with Technology: What the Research Says*, edited by Rosemary Luckin. London: University College London, 2018.
- Beck, Ulrich, Anthony Giddens, Scott Lash. *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*. Cambridge: Polity Press, 1994.
- Bellah, Robert N. „Civil Religion in America”. *Daedalus*, vol. 96, iss. 1 (1967): 1–21. <https://doi.org/10.1162/001152605774431464>.
- Bellah, Robert N., Phillip E. Hammond. *Varieties of Civil Religion*. Eugene: Wipf and Stock Publishers, 2013.
- Benedykt XVI. „List Apostolski «Summorum Pontificum» o stosowaniu liturgii rzymskiej sprzed reformy z 1970 r.”, 7 lipiec 2007. <https://vademecumliturgiczne.pl/2016/03/30/list-apostolski-motu-proprio-benedykta-xvi-summorum-pontificum/>.

- Berg, Matthias, Caroline Düvel. „Qualitative media diaries: An instrument for doing research from a mobile media ethnographic perspective”. *Interactions: Studies in Communication & Culture*, vol. 3, iss. 1 (2012): 71–89. https://doi.org/10.1386/isc.3.171_1.
- Bergmann, Eiríkur. *Conspiracy & Populism: The Politics of Misinformation*. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-90359-0>.
- Bimber, Bruce, Marta Cantijoch Cunill, Lauren Copeland, Rachel Gibson. „Digital Media and Political Participation: The Moderating Role of Political Interest Across Acts and Over Time”. *Social Science Computer Review*, vol. 33, iss. 1 (2015): 21–42. <https://doi.org/10.1177/0894439314526559>.
- Bimber, Bruce, Homero Gil de Zúñiga. „The Unedited Public Sphere”. *New Media & Society*, vol. 22, iss. 4 (2020): 700–715. <https://doi.org/10.1177/1461444819893980>.
- Blanc, Charlotte. Réseaux traditionalistes catholiques et « réinformation » sur le web : mobilisations contre le « Mariage pour tous » et « pro-vie ». *tic&société*, vol. 9, no. 1–2 (2026): 1–21. <https://doi.org/10.4000/ticetsociete.1919>.
- Bleich, Erik. „Where do Muslims stand on ethno-racial hierarchies in Britain and France? Evidence from public opinion surveys, 1988–2008”. *Patterns of Prejudice*, vol. 43, iss. 3–4 (2009): 379–400. <https://doi.org/10.1080/00313220903109326>.
- Borecki, Paweł. *Geneza modelu stosunków państwo–Kościół w Konstytucji RP*. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 2008.
- Borowik, Irena. „O zróżnicowaniu katolików w Polsce”. *Chrześcijaństwo–Świat–Polityka*, nr 2 (6) (2008): 23–27.
- Borowik, Irena. „The Roman Catholic Church in the Process of Democratic Transformation: The Case of Poland”. *Social Compass*, vol. 49, iss. 2 (2002): 239–252. <https://doi.org/10.1177/0037768602049002008>.
- Boulianne, Shelley. „Twenty Years of Digital Media Effects on Civic and Political Participation”. *Communication Research*, vol. 47, iss. 7 (2020): 947–966. <https://doi.org/10.1177/0093650218808186>.
- Bourmaud, Dominique. *Sto lat modernizmu. Źródła II Soboru Watykańskiego*. Przetłumaczone przez Marcin Beściak. Warszawa: DeReggio, 2021.
- [Bożewicz, Marta, oprac.]. *Religijność Polaków w ostatnich dziesięcioleciach*. Warszawa: CBOS, maj 2024.
- Brzoza-Kolorz, Katarzyna. „Polityka kobiet, czy kobiety polityki?” *Płeć jako element obrazów medialnych kobiet*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2024. <https://doi.org/10.31261/PN.4210>.
- Bucher, Taina. *If...Then: Algorithmic Power and Politics*. New York: Oxford University Press, 2018.

- Buckingham, David. *Media Education: Literacy, Learning and Contemporary Culture*. Cambridge: Polity Press, 2003.
- Buijs, Kees. *Regiojournalistiek in spagaat: De kwaliteit van het redactieproces in de regionale journalistiek; een case-studie*. Den Haag: Boom Lemma, 2014. <https://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/131556>.
- Butler, Judith. *Walczące słowa. Mowa nienawiści i polityka performatywu*. Przetłumaczone przez Adam Ostolski. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej, 2010.
- Cake, Susan Anne, Lauren Solomon, Grant McLay, Kate O'Sullivan, Colin Robert Schumacher. „Narrative as a tool for critical reflective practice in the creative industries”. *Reflective Practice*, vol. 16, iss. 4 (2015): 472–486. <https://doi.org/10.1080/14623943.2015.1064384>.
- Campbell, Heidi A. *Digital Creatives and the Rethinking of Religious Authority*. London and New York: Routledge, 2021.
- Campbell, Heidi A. *Exploring Religious Community Online. We are One in the Network*. New York: Peter Lang, 2005.
- Campbell, Heidi A. „Looking Backwards and Forwards at the Study of Digital Religion”. *Religious Studies Review*, vol. 50, iss. 1 (2024): 83–87. <https://doi.org/10.1111/rsr.17062>.
- Campbell, Heidi A. „Religious Authority and the Blogosphere”. *Journal of Computer-Mediated Communication*, vol. 15, iss. 2 (2010): 251–276. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2010.01519.x>.
- Campbell, Heidi A. *When Religion Meets New Media*. New York: Routledge, 2010.
- Campbell, Heidi A., Giulia Evolvi. „Contextualizing current digital religion research on emerging technologies”. *Human Behavior and Emerging Technologies*, vol. 2, iss. 1 (2020): 5–17. <https://doi.org/10.1002/hbe2.149>.
- Campbell, Heidi A., Ruth Tsuria, eds. *Digital Religion: Understanding Religious Practices in Digital Media*. London and New York: Routledge, 2022.
- Carpentier, Nico. *The Discursive-Material Knot: Cyprus in Conflict and Community Media Participation*. New York: Peter Lang, 2017.
- Carpentier, Nico, Benjamin De Cleen. „Bringing Discourse Theory into Media Studies: The applicability of Discourse Theoretical Analysis (DTA) for the Study of media practises and discourses”. *Journal of Language and Politics*, vol. 6, iss. 2 (2007). <https://doi.org/10.1075/jlp.6.2.08car>.
- Casanova, José. *Religie publiczne w nowoczesnym świecie*. Przetłumaczone przez Tomasz Kunz. Kraków: Zakład Wydawniczy „Nomos”, 2005.

- Casero-Ripollés, Andreu. „Impact of Covid-19 on the media system. Communicative and democratic consequences of news consumption during the outbreak”. *El profesional de la información*, vol. 29, iss. 2 (2020): 1–11. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.mar.23>.
- Castells, Manuel. *Sieci oburzenia i nadziei. Ruchy społeczne w erze Internetu*. Przetłumaczone przez Olga Siara. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2013.
- Cekiera, Rafał, Mateusz Stefan Włosek. „The Catholic Church and Its Approach towards Refugees and Migrants: An Analysis of the Presence of Migration Issues in the Synod's Syntheses on Synodality”. *Religions*, vol. 15, iss. 10 (2024): 1–14. <https://doi.org/10.3390/rel15101237>.
- Chadwick, Andrew. *The Hybrid Media System: Politics and Power*. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Cieslik, Emma, Robert Phillips. „Veiled Heads, Venerating Hearts: The Return of Veiling among US Catholics Post Vatican II”. *International Journal of Religion and Spirituality in Society*, vol. 12, iss. 2 (2022): 43–58.
- Cohen, Joachim. „Afterword: The Social Construction of Death: Reflections from a Quantitative Public Health Researcher”. W *The Social Construction of Death. Interdisciplinary Perspectives*, edited by Leen Van Brussel, Nico Carpentier, 259–270. New York: Palgrave Macmillan, 2014.
- Collinge, William J. *Historical Dictionary of Catholicism*. Lanham, Boulder, New York, London: Rowman & Littlefield Publishers, 2022.
- Cook, Kay E. „In-Depth Interview”. W *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, edited by Lisa M. Given, 422–423. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: SAGE, 2008.
- Couldry, Nick. „Theorising media as practice”. *Social Semiotics*, vol. 14, iss. 2 (2004): 115–132. <https://doi.org/10.1080/1035033042000238295>.
- Couldry, Nick, Andreas Hepp. *The Mediated Construction of Reality*. Cambridge: Polity Press, 2017.
- Couldry, Nick, Ulises A. Mejias. *The Costs of Connection*. Redwood City: Stanford University Press, 2019. <https://doi.org/10.1515/9781503609754>.
- Czech, Franciszek. *Spiskowe narracje i metanarracje*. Kraków: Nomos, 2015.
- D'Antonio, William V., James D. Davidson, Dean R. Hoge, Katherine Meyer, William B. Friend. *American Catholics: Gender, Generation, and Commitment*. Walnut Creek: Rowman & Littlefield Publishers, 2001.
- Demagog. „Bezstronność, wolność i zaufanie. Ocena relacji Polaków z mediami”, zredagowane przez Demagog, 1 październik 2024. https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/bezstronnosc-wolnosc-i-zaufanie-relacje-polakow-z-mediami/.

- Dolphijn, Rick, Iris van der Tuin. *New Materialism: Interviews and Cartographies*. Ann Arbor: Open Humanities Press, 2013. <http://hdl.handle.net/2027/spo.11515701.0001.001>.
- Duffy, Eamon. *Saints and Sinners: A History of the Popes*. New Haven, London: Yale University Press, 2002.
- Dvir-Gvirsman, Shira, Keren Tsurie, Tamir Sheaffer, Shaul Shenhav, Alon Zoizner, Liron Lavi, Michal Shamir, Israel Waismel-Manor. „Mediated Representation in the Age of Social Media: How Connection with Politicians Contributes to Citizens' Feelings of Representation. Evidence from a Longitudinal Study”. *Political Communication*, vol. 39, iss. 6 (2022): 779–800. <https://doi.org/10.1080/10584609.2022.2124335>.
- Dyczewski, Leon, Antoni Lewek, Jerzy Olędzki, red. *Odchodzenie Jana Pawła II do Domu Ojca w polskich mediach*. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2008.
- Dykasteria Nauki Wiary. *Deklaracja „Fiducia supplicans” o duszpasterskim znaczeniu błogosławieństwa*. Libreria Editrice Vaticana, 18 grudzień 2023. https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddf_doc_20231218_fiducia-supplicans_pl.html.
- Eco, Umberto, Carlo Maria Martini. *W co wierzy ten, kto nie wierzy? Dialog epistolarny*. Przetłumaczone przez Ireneusz Kania. Warszawa: Oficyna Literacka Noir sur Blanc, 2018.
- Evolvi, Giulia. *Blogging My Religion: Secular, Muslim, and Catholic Media Spaces in Europe*. London and New York: Routledge, 2019.
- Fairclough, Norman. „A Dialectical-Relational Approach to Critical Discourse Analysis in Social Research”. W *Methods of Critical Discourse Analysis*, edited by Ruth Wodak, Michael Meyer, 162–186. Los Angeles: SAGE Publications, 2017.
- Fairclough, Norman. *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London and New York: Routledge, 2003.
- Fairclough, Norman. „Linguistic and Intertextual Analysis Within Discourse Analysis”. *Discourse & Society*, vol. 3 (1992): 193–217. <https://doi.org/10.1177/0957926592003002004>.
- Faraj, Samer, Bijan Azad. „The Materiality of Technology: An Affordance Perspective”. W *Materiality and Organizing*, edited by Paul M. Leonardi, Bonnie A. Nardi, Jannis Kallinikos, 237–258. Oxford: Oxford University Press, 2012.
- Fernández, Víctor Manuel. *La carità non ha mai fine. La chiesa in cammino con papa Francesco*. Bologna: EDB, 2024.

- Foucault, Michel. *Nadzorować i karać*. Przetłumaczone przez Tadeusz Komendant. Warszawa: Aletheia, 2020.
- Foucault, Michel. *Rządzenie sobą i innymi*. Przetłumaczone przez Michał Herer. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018.
- Franciszek. *Adhortacja Apostolska „Evangelii Gaudium” o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie*. Libreria Editrice Vaticana, 24 październik 2013. https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20131124_evangelii-gaudium.html.
- Franciszek. *Encyklika „Fratelli tutti” o braterstwie i przyjaźni społecznej*. Libreria Editrice Vaticana, 10 marzec 2020. https://www.vatican.va/content/francesco/pl/encyclicals/documents/papa-francesco_20201003_enciclica-fratelli-tutti.html.
- Franciszek. *List Apostolski „Traditionis custodes” w sprawie sosowania liturgii rzymskiej sprzed reformy z 1970 r.* Przetłumaczone przez Stanisław Tasiemski, D. Ostrowski, Biuro ds. Komunikacji Zagranicznej KEP, 16 lipiec 2021. <https://episkopat.pl/doc/212954-list-ojca-swietego-do-biskupow-swiata-ws-motu-proprio-traditionis-custodes-2>.
- Franciszek. *Posynodalna Adhortacja Apostolska «Amoris laetitia» o miłości w rodzinie*. Libreria Editrice Vaticana, 19 marzec 2016. https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20160319-amoris-laetitia.html.
- Fraser, Nancy. „Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy”. *Social Text*, vol. 25/26 (1990): 56–80.
- Froehle, Bryan T., Massimo Faggioli. *Global Catholicism*. Leiden Boston: Brill, 2024.
- Fuchs, Christian. *Digital Labour and Karl Marx*. New York: Routledge, 2014.
- Gallagher, John A. „Pope Francis’ Potential Impact on American Bioethics”. *Christian bioethics: Non-Ecumenical Studies in Medical Morality*, vol. 21, iss. 1 (2015): 11–34. <https://doi.org/10.1093/cb/cbu048>.
- Gaweł, Arkadiusz, Marzena Mańdziuk, Marek Żmudziński, Małgorzata Gosek, Marlena Krawczyk-Suszek, Mariusz Pisarski, Andrzej Adamski, Weronika Cyganik. „Effects of Pope Francis’ Religious Authority and Media Coverage on Twitter User’s Attitudes toward COVID-19 Vaccination”. *Vaccines*, vol. 9, iss. 12 (2021): 1–25. <https://doi.org/10.3390/vaccines9121487>.
- Gehrau, Volker, Helena Bilandzic, Holger Schramm, Carsten Wünsch, hrsg. *Medienrezeption. NomosHandbuch*. Baden-Baden: Nomos, 2025. <https://doi.org/10.5771/9783748913597>.
- Gehring, John. *The Francis Effect: A Radical Pope’s Challenge to the American Catholic Church*. Lanham, Boulder, New York, London: Rowman & Littlefield, 2015.

- Gerber, Alan, Dean S. Karlan, Daniel Bergan. „Does the Media Matter? A Field Experiment Measuring the Effect of Newspapers on Voting Behavior and Political Opinions”. *Behavioral & Experimental Economics*, vol. 1, no. 2 (2009): 35–52. <https://doi.org/10.1257/APP1.2.35>.
- Gierula, Marian. *Polska prasa lokalna 1989-2000. Typologia i społeczne funkcjonowanie*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005.
- Gierula, Marian, Marek Jachimowski. „Społeczny odbiór i funkcjonowanie mediów na Śląsku w okresie transformacji społeczno-ustrojowej 1989–1999”. W *Polityka: przedmiot badań i forma jej przejawiania się*, zredagowane przez Piotr Dobrowolski, Mieczysław Stolarczyk, 295–311. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2000.
- Gil de Zúñiga, Homero, Hugo Marcos-Marné, Manuel Goyanes, Rebecca Scheffauer. *Social Media Democracy Mirage: How Social Media News Fuels a Politically Uninformed Participatory Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2024. <https://doi.org/10.1017/9781009053266>.
- Gillespie, Tarleton. *Custodians of the Internet: Platforms, Content Moderation, and the Hidden Decisions That Shape Social Media*. New Haven: Yale University Press, 2018.
- Goban-Klas, Tomasz. *Media i komunikowanie masowe: teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2004.
- Gray, Mark M. „Catholics and the 2016 Elections”. W *Catholics and US Politics After the 2016 Elections*, edited by Marie Gayte, Blandine Chelini-Pont, Mark J. Rozell, 209–219. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. https://doi.org/10.1007/978-3-319-62262-0_10.
- Groenhardt, Harmen P. *Van boete naar beloning: Publieksverantwoording als prille journalistieke prioriteit*. Tilburg: Fontys Hogeschool Journalistiek, 2013. <https://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/112291>.
- Grzymała-Busse, Anna. *Nations under God: How Churches Use Moral Authority to Influence Policy*. Princeton: Princeton University Press, 2015.
- Grzywacz, Wojciech. „[Jestem w Kościele] Jaki Kościół zostawił papież Franciszek?”. *RadioMaryja.pl*, 27 kwiecień 2025. <https://www.radiomaryja.pl/informacje/jestem-w-kosciele-jaki-kosciol-zostawil-papiez-franciszek/>.
- Guzek, Damian. „Discovering the Digital Authority: Twitter as Reporting Tool for Papal Activities”. *Online – Heidelberg Journal of Religions on the Internet*, vol. 9 (2015): 63–80.
- Guzek, Damian. „Media in Shaping Knowledge about the Secular State”. *Political Preferences*, vol. 18 (2018): 23–36.

- Guzek, Damian. *Mediatizing Secular State: Media, Religion and Politics in Contemporary Poland*. Berlin: Peter Lang, 2019. <https://doi.org/10.3726/b15404>.
- Guzek, Damian. „Podstawy dyskusji o religii i polityce. Perspektywa katolickich użytkowników mediów i platform”. *Horyzonty Polityki*, t. 15, nr 53 (2024): 163–180. <https://doi.org/10.35765/hp.2687>.
- Guzek, Damian. *Portrayals of Pope Francis's Authority in the Digital Age: Flicks and Media Discourses, and User Perspectives*. Leiden Boston: Brill, 2024.
- Guzek, Damian. „When partisan groups get access to the digital society: re-voicing religion in Poland”. *Information, Communication & Society*, vol. 26, iss. 6 (2023): 1177–1192. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1994628>.
- Guzek, Damian, Piotr S. Bobkowski. „Piety, Religious Identity, and the Media”. W *The Handbook on Religion and Communication*, edited by Yoel Cohen, Paul A. Soukup, 241–255. Wiley-Blackwell, 2023.
- Guzek, Damian, Sabina Mihelj, Václav Štětka. „«I don't vote because I don't want to get infected»: Pandemic, polarization and public trust during the 2020 Presidential Election in Poland”. W *Political Communication in the Time of Coronavirus*, edited by Peter van Aelst, Jay G. Blumler, 192–208. London and New York: Routledge, 2022.
- Guzek, Damian, Jan Słomka, Emma Cieslik. „Exploring Twenty-First-Century Catholic Traditionalist Resistance Movement through Digital Cartoons of Pope Francis”. *Open Theology*, vol. 9, iss. 1 (2023): 1–17. <https://doi.org/10.1515/opth-2022-0231>.
- Guzek, Damian, Patrycja Szostok, Dagmara Głuszek-Szafranec. *Medialna abdykacja. Od ustąpienia Benedykta XVI do wyboru papieża Franciszka. Analiza wydarzeń medialnych w publikacjach prasy niemieckiej, polskiej i rosyjskiej*. Katowice: Wydawnictwo Naukowe Śląsk, 2015.
- Haan, Yael de. *Between Professional Autonomy and Public Responsibility: Accountability and Responsiveness in Dutch Media and Journalism*. The Amsterdam School of Communication Research ASCoR, 2012.
- Habermas, Jürgen. „Reflections and Hypotheses on a Further Structural Transformation of the Political Public Sphere”. *Theory, Culture & Society*, vol. 39, iss. 4 (2022): 145–171. <https://doi.org/10.1177/02632764221112341>.
- Habermas, Jürgen. *Strukturalne przeobrażenia sfery publicznej*. Przetłumaczone przez Wanda Lipnik i Małgorzata Łukasiewicz. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008.
- Hall, Dorota, Marta Kołodziejska, Kerstin Radde-Antweiler. *Minority Churches as Media Settlers: Negotiating Deep Mediatization*. London and New York: Routledge, 2023.

- Harrison, Kirsten, Joanne Cantor. „The relationship between media consumption and eating disorders”. *Journal of Communication*, vol. 47, iss. 1 (1997): 40–67. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1997.tb02692.x>.
- Heidegger, Martin. *Bycie i czas*. Przetłumaczone przez Bogdan Baran. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994.
- Hill, Annette. „Media Audiences and Reception Studies”. W *Reception Studies and Audiovisual Translation*, edited by Elena Di Giovanni, Yves Gambier, 3–19. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2018. <https://doi.org/10.1075/btl.141>.
- Hobbs, Renee. *Digital and Media Literacy: A Plan of Action*. Washington, D.C.: The Aspen Institute, 2010. <https://www.aspeninstitute.org/publications/digital-media-literacy-plan-action-2/>.
- Hofman, Iwona. „Kultura” i jej odbiór osobisty w Polsce (oprawa twarda). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2017.
- Holm, Malin. *The Rise of Online Counterpublics? The Limits of Inclusion in a Digital Age*. Uppsala: Uppsala University, 2019. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-387426>.
- Hoover, Stewart. *Religion in the Media Age*. London New York: Routledge, 2006.
- Hudzik, Jan P. *Z genealogii medialności*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2024.
- Humphreys, Lee. *The Qualified Self: Social Media and the Accounting of Everyday Life*. Cambridge MA: MIT Press, 2018.
- Hunter, Kathleen F, Sherry Ann Dahlke. „Fast thinking: How unconscious bias and binary language contribute to rationing of care to older persons”. *International Journal of Older People Nursing*, vol. 18, iss. 3 (2023). <https://doi.org/10.1111/opn.12538>.
- Hutchings, Tim, Joanne McKenzie, eds. *Materiality and the Study of Religion: The Stuff of the Sacred*. London and New York: Routledge, 2017.
- IBiMS, IBRiS. *Badanie IBiMS i IBRiS. Czy media społecznościowe w Polsce przeżywają kryzys zaufania?*, edited by IBiMS, 7 czerwiec 2022. <https://ibims.pl/badanie-ibims-ibris-social-media-samorzad/>.
- Jan Paweł II. *List Apostolski „Novo millennio ineunte” na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*. Libreria Editrice Vaticana, 1 czerwiec 2001. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/apost_letters/2001/documents/hf_jp-ii_apl_20010106_novo-millennio-ineunte.html.
- Jastrzębski, Jerzy. *Upór poznawania. Media, tożsamość i sfera publiczna*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2014.

- Jenkins, Henry, Mizuko Ito, Danah Boyd. *Participatory Culture in a Networked Era: A Conversation on Youth, Learning, Commerce, and Politics*. Cambridge: Polity Press, 2016.
- Jędrzejewski, Stanisław. „News repertoires in Poland”. *Participations. Journal of Audience & Reception Studies*, vol. 14, iss. 2 (2017): 379–398.
- Jupowicz-Ginalska, Anna, Małgorzata Kisilowska, Tomasz Baran, Aleksander Wysocki, Justyna Jasiewicz. „Fear of missing out scale—a nationwide representative CAWI survey in Poland”. *Central European Journal of Communication*, vol. 13, no. 3(27) (2021): 313–332. [https://doi.org/10.51480/1899-5101.13.3\(27\).1](https://doi.org/10.51480/1899-5101.13.3(27).1).
- KAI, IDMN. *Kościół w Polsce 2023*. Warszawa: Katolicka Agencja Informacyjna, Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego J. Paderewskiego, wrzesień 2023.
- Kannengießer, Sigrid. „Media Reception, Media Effects and Media Practices in Sustainability Communication: State of Research and Research Gaps”. W *The Sustainability Communication Reader: A Reflective Compendium*, edited by Franzisca Weder, Larissa Krainer, Matthias Karmasin, 323–338. Wiesbaden: Springer, 2021. https://doi.org/10.1007/978-3-658-31883-3_18.
- Kasper, Walter. *The Message of Amoris Laetitia: Finding Common Ground*. New York: Paulist Press, 2019.
- Katz, Elihu, Jay G. Blumler, Michael Gurevitch. „Utilization of Mass Communication by the Individual”. W *The Uses of Mass Communication: Current Perspectives on Gratifications Research*, edited by Jay G. Blumler and Elihu Katz, 19–34. Beverly Hills, CA: SAGE Publications, 1974.
- Katz, Elihu, Jay G. Blumler, Michael Gurevitch. „Uses and Gratifications Research”. *The Public Opinion Quarterly*, vol. 37, iss. 4 (1973): 509–523. <https://doi.org/10.2307/2747854>.
- Kaun, Anne. „Open-Ended Online Diaries: Capturing Life as it is Narrated”. *International Journal of Qualitative Methods*, vol. 9, no. 2 (2010): 133–148.
- Kempa, Jacek. „Znaki czasu w dokumentach drogi synodalnej”. *Teologia w Polsce*, t. 17, nr 2 (2023): 235–244. <https://opus.us.edu.pl/info/article/USLofoe7c27974f48c78fofa40679ce7f2e/>.
- Kempa, Jacek. „Zrozumieć niemiecką Drogę Synodalną”. *Więź*, t. LXIX, nr 694 (2023): 142–159.
- Kim, Jin-Young. „A study of social media users’ perceptual typologies and relationships to self-identity and personality”. *Internet Research*, vol. 28, iss. 3 (2018): 767–784. <https://doi.org/10.1108/IntR-05-2017-0194>.

- Klepka, Rafał, Wojciech Kułaga, Wojciech Maguś. *Ewolucja „Wiadomości” TVP w latach 2015–2023*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2025.
- Klinger, Ulrike, Daniel Kreiss, Bruce Mutsvaio. *Platforms, Power, and Politics: An Introduction to Political Communication in the Digital Age*. Cambridge Hoboken: Polity Press, 2024.
- Knott, Kim, Elizabeth Poole, Teemu Taira. „Christianity, Secularism and Religious Diversity in the British Media”. W *Social Media and Religious Change*, edited by Marie Gillespie, David Eric John Herbert, Anita Greenhill, 37–58. Berlin, Boston: De Gruyter, 2013.
- Knott, Kim, Elizabeth Poole, Teemu Taira. *Media Portrayals of Religion and the Secular Sacred: Representation and Change*. Farnham: Ashgate, 2013.
- Kobbernagel, Christian, Kim Christian Schröder. „From everyday communicative figurations to rigorous audience news repertoires: A mixed method approach to cross-media news consumption”. *MedieKultur: Journal of media and communication research*, vol. 32, no. 60 (2016): 6–31. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v32i60.21302>.
- Kobyliński, Andrzej. „Etyczne aspekty współczesnej pentekostalizacji chrześcijaństwa”. *Studia Philosophiae Christianae*, vol. 50, iss. 3 (2014): 93–130.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przetłumaczone przez Edward Szafrowski. Poznań: Pallotinum, 1984.
- Kołakowski, Leszek. *Herezja*. Kraków: Znak, 2010.
- Kołodziejaska, Marta. *Online Catholic Communities: Community, Authority, and Religious Individualization*. London and New York: Routledge, 2018.
- Kondor, Katherine, Sabina Mihelj, Václav Štětka, Fanni Tóth. „News consumption and immigration attitudes: a mixed methods approach”. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. 48, iss. 17 (2022): 4129–4148. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2022.2054786>.
- Kreft, Jan. *Władza misjonarzy. Zmierzch i świt świeckiej religii w Dolinie Krzemowej*. Kraków: Universitas, 2023.
- Kreft, Jan. *Władza platform. Za fasadą Google, Facebooka i Spotify*. Kraków: Universitas, 2022.
- Kubik, Jan. *Power of Symbols Against the Symbols of Power: The Rise of Solidarity and the Fall of State Socialism in Poland*. University Park: Pennsylvania State University Press, 1994.
- Küng, Hans. *Nieomylny?* Przetłumaczone przez Tadeusz Zatorski. Kraków: Zakład Wydawniczy „Nomos”, 1995.

- Kvale, Steinar. *Prowadzenie wywiadów*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2020.
- Kwasniewski, Peter, ed. *From Benedict's Peace to Francis's War: Catholics Respond to the Motu Proprio Traditionis Custodes on the Latin Mass*. Brooklyn, NY: Angelico Press, 2021.
- Laclau, Ernesto. „Metaphor and Social Antagonisms”. W *Marxism and the Interpretation of Culture*, edited by Cary Nelson i Lawrence Grossberg, 249–257. Urbana: University of Illinois Press, 1988.
- Laclau, Ernesto. „Metaphor and Social Antagonisms”. W *Marxism and the Interpretation of Culture*, edited by Cary Nelson, Lawrence Grossberg, 249–257. Urbana: University of Illinois Press, 1988.
- Laclau, Ernesto, Chantal Mouffe. *Hegemonia i socjalistyczna strategia. Przyczynek do projektu radykalnej polityki demokratycznej*. Przetłumaczone przez Sławomir Krolak. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2007.
- Lagerkvist, Amanda. „Digital existence: An introduction”. W *Digital Existence: Ontology, Ethics and Transcendence in Digital Culture*, edited by Amanda Lagerkvist, 1–25. London and New York: Routledge, 2019.
- Lagerkvist, Amanda. „Existential Media: Toward a Theorization of Digital Thrownness”. *New Media & Society*, vol. 19, iss. 1 (2017): 96–110. <https://doi.org/10.1177/1461444816649921>.
- Lefebvre, Marcel. *Kościół przesiąknięty modernizmem*. Przetłumaczone przez Krystyna de Rouge. Chorzów–Poznań: Canon-Wers, 1995.
- Lefebvre, Marcel. *Oskarżam Sobór!* Zredagowane przez Adam Małaszewski. Warszawa: Te Deum Wydawnictwo Tradycji Katolickiej, 2003.
- Leśniczak, Rafał. *Papież Franciszek a kryzysy migracyjne w Europie. Perspektywa komunikologiczna i medioznawcza*. Warszawa: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 2024.
- Levinson, Paul. *Nowe nowe media*. Przetłumaczone przez Maria Zawadzka-Strączek. Kraków: Wydawnictwo WAM, 2010.
- Link, Mariusz. „Znaczenie i historia sentencji *lex orandi, lex credendi*”. *Łódzkie Studia Teologiczne*, nr 10 (2001): 241–248.
- Livingstone, Sonia. „Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies”. *The Communication Review*, vol. 7, iss. 1 (2004): 3–14. <https://doi.org/10.1080/10714420490280152>.

- Livingstone, Sonia, Tim Markham. „The contribution of media consumption to civic participation”. *The British Journal of Sociology*, vol. 59, iss. 2 (2008): 351–371. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2008.00197.x>.
- Loewe, Iwona, red. *Encyklopedia mediolingwistyki*. Kraków: Universitas, 2023.
- Lynch, Andrew P. *Global Catholicism in the Twenty-first Century*. Singapore: Springer, 2018.
- Lynch, Andrew P. „Digital Catholicism: Internet, the Church, and the Vatican Website”. W *Religion and Internet*, edited by Daniel Enstedt, Göran Larsson, Enzo Pace, 97–113. Leiden Boston: Brill, 2015. https://doi.org/10.1163/9789004302549_008.
- Lynch, Andrew P. *Global Catholicism in the Twenty-first Century*. Singapore: Springer, 2018.
- Łukasik-Turecka, Agnieszka, Agnieszka Magdalena Zaręba. *Spoleczne postrzeganie przywództwa Jana Pawła II*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020.
- Matuszewski, Paweł, Michał Rams-Ługowski. „In Search of a Conspiracy a Practical Guide for Identifying Conspiracy Theories in Unstructured Textual Data”. *Polish Sociological Review*, vol. 229, iss. 1 (2025): 69–88. <https://doi.org/10.26412/psr229.04>.
- McNamara, Rita A., Benjamin Grant Purzycki. „Minds of gods and human cognitive constraints: socio-ecological context shapes belief”. *Religion, Brain and Behavior*, vol. 10, iss. 3 (2020): 223–238. <https://doi.org/10.1080/2153599X.2019.1678510>.
- Meza, Diego. „In a Pandemic Are We More Religious? Traditional Practices of Catholics and the COVID-19 in Southwestern Colombia”. *International Journal of Latin American Religions*, vol. 4, iss. 2 (2020): 218–234. <https://doi.org/10.1007/s41603-020-00108-0>.
- Mielczarek, Tomasz. „Polska telewizja programowa po konwersji cyfrowej”. *Zeszyty Prasoznawcze*, t. 64, nr 4 (2021): 11–24. <https://doi.org/10.4467/22996362PZ.21.023.14286>.
- Mierzyńska, Anna. „Braun i katolicy skandaliści. Kandydat skrajnej prawicy wystąpi z księżmi, od których odciął się Kościół”. *Okopress*, 29 styczeń 2025. <https://okopress/braun-i-koscielni-skandalisci-kontrowersyjny-kandydat>.
- Mihelj, Sabina, Simon Huxtable. *From Media Systems to Media Cultures: Understanding Socialist Television*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018.
- Mouffe, Chantal. *Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie*. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej, 2015.
- Mouffe, Chantal. *On the Political*. London: Routledge, 2005.
- Müllerová, Veronika, Jaroslav Franc. „What is changing in papal communication with the rise of social media?”. *Church, Communication and Culture*, vol. 8, iss. 2 (2023): 205–226. <https://doi.org/10.1080/23753234.2023.2244011>.

- Musialik-Chmiel, Anna, Jerzy Gołuchowski, Agata Berdowska. „Trust of Journalists in Collaborating with AI: Ethical Background of Working with Generative Artificial Intelligence”. W *Trust in Generative Artificial Intelligence: Human-Robot Interaction and Ethical Considerations*, edited by Joanna Paliszkievicz, Ireneusz Dąbrowski, Leila Halawi, 133–143. New York, Abingdon: Routledge, 2025.
- Narbona, Juan. „Digital leadership, Twitter and Pope Francis”. *Church, Communication and Culture*, vol. 1, no. 1 (2016): 90–109. <https://doi.org/10.1080/23753234.2016.1181307>.
- Newman, Nic, Richard Fletcher, Craig T. Robertson, Amy Ross Arguedas, Rasmus Kleis Nielsen. *Reuters Institute Digital News Report 2024*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, 2024. <https://doi.org/0.60625/risj-vy6n-4v57>.
- Newman, Nic, Richard Fletcher, Anne Schulz, Simge Andi, Rasmus Kleis Nielsen. *Reuters Institute Digital News Report 2020*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, 2020.
- Nossol, Alfons. „Teologiczne przeszkody na drodze do jedności dzisiaj”. *Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego*, t. 14 (1993): 7–13.
- Nowak-Teter, Ewa. „How to Reconcile Water and Fire: Social Media Logic and Journalistic Independence”. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 2024, 1–26. <https://doi.org/10.1177/10776990241263005>.
- Nycz, Ryszard. *Tekstowy świat. Postrukturalizm a wiedza o literaturze*. Warszawa: Wydawnictwo IBL PAN, 1993.
- O'Collins, Gerald. *Catholicism: A Very Short Introduction*. Oxford New York: Oxford University Press, 2008.
- Ogonowska, Agnieszka. *Współczesna edukacja medialna: teoria i rzeczywistość*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2013.
- Ogonowska, Agnieszka, Agnieszka Walecka-Rynduch. *Młodzi dorośli wobec dezinformacji: katalogi i rzeczywiste profile kompetencji cyfrowych*. Dziennikarstwo, Media i Komunikacja Społeczna. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2024. <https://doi.org/10.4467/K7518.68/23.23.18372>.
- Ogurek, Artur, Katarzyna Wiktorja Syrytczyk, Marek Bugdol. „Trust in the media as the main source of economic knowledge among the populations of Poland and France”. W *Trust, Media and the Economy*, edited by Joanna Paliszkievicz, Jerzy Gołuchowski, Katarzyna Zdanowicz-Cyganiak, Kuanchin Chen, 30–41. New York: Routledge, 2025. <https://doi.org/10.4324/9781003534280-4>.

- Olędzki, Jerzy, Teresa Sasińska-Klas, red., *Wielkość czy autorytet? Jan Paweł II w przekazach polskich mediów podczas jego kanonizacji*. Warszawa: Stowarzyszenie Absolwentów Dzieło, 2016.
- Osika, Grażyna. *Tożsamość osobowa w epoce cyfrowych technologii komunikacyjnych*. Kraków: Universitas, 2016.
- Paliszkiewicz, Joanna, Kuanchin Chen, Jerzy Gołuchowski, eds., *Privacy, Trust and Social Media*. New York and London: Routledge, 2023. <https://doi.org/10.4324/9781003368700>.
- Perry, Samuel L., Landon Schnabel. „Seeing Is Believing: Religious Media Consumption and Public Opinion toward Same-Sex Relationships”. *Social Currents*, vol. 4, iss. 5 (2017): 462–481. <https://doi.org/10.1177/2329496516686616>.
- Pew Research Centre. „The Age Gap in Religion Around the World”, edited by Pew Research Centre, 13 czerwiec 2018. <https://www.pewforum.org/wp-content/uploads/sites/7/2018/06/ReligiousCommitment-FULL-WEB.pdf>.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Poznań: Pallottinum, 2003.
- Pokorna-Ignatowicz, Katarzyna. *Kościół w świecie mediów. Historia – Dokumenty – Dylematy*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2002.
- „Prawie 4 mld zł w cztery lata. Tyle może wynieść wsparcie państwa dla TVP”. *Business Insider*, 14 luty 2020. <https://businessinsider.com.pl/firmy/finanse-telewizji-polskiej-i-doplaty-od-panstwa/dv2ve61>.
- Przybylski, Monika. *Kościół w kryzysie? Crisis management w Kościele w Polsce*. Tarnów: Biblos, 2008.
- Ptaszek, Grzegorz, Marta Lysik. „Media Literacy in Poland”. W *The International Encyclopedia of Media Literacy*, edited by Renee Hobbs, Paul Mihailidis. Malden: Wiley, 2019. <https://doi.org/10.1002/9781118978238.ieml0160>.
- Raetzsch, Christoph. „Innovation Through Practice: Journalism as a structure of public communication”. *Journalism Practice*, vol. 9, no. 1 (2015): 65–77. <https://doi.org/10.1080/17512786.2014.928466>.
- Rasmussen, Terje. „Internet and the Political Public Sphere”. *Sociology Compass*, vol. 8, iss. 12 (2014): 1315–1329. <https://doi.org/10.1111/soc4.12228>.
- Rasmussen, Terje. „Internet-Based Media, Europe and the Political Public Sphere”. *Media, Culture & Society*, vol. 35, iss. 1 (2013): 97–104. <https://doi.org/10.1177/0163443712464563>.
- Richards, Ivor Armstrong. *Practical Criticism: A Study of Literary Judgement*, edited by John Constable. New York: Routledge, 2001. <https://doi.org/10.4324/9781315824093>.

- Rodgers, Carol. „Defining Reflection: Another Look at John Dewey and Reflective Thinking”. *Teachers College Record*, vol. 104, no. 4 (2002): 842–866.
- Ryszka, Franciszek. *O pojęciu polityki*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1992.
- Ryś, Grzegorz. *Jeden, święty, powszechny, apostołski. Spotkania z historią Kościoła*. Kraków: Znak, 2022.
- Sasińska-Klas, Teresa. „Zaufanie społeczne w oczach polskiej opinii publicznej – cenioma wartość czy jej deficyt?”. W *Zapisując świat. W dziennikarsko-literackim pejzażu form, tematów, gatunków. Prace ofiarowane dr. hab. Andrzejowi Kaliszewskiemu, prof. UJ*, zredagowane przez Edyta Żyrek-Horodyska, 263–285. Kraków: Uniwersytet Jagielloński, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej, 2021.
- Sawa, Przemysław. „Synodalność Kościoła w ujęciu papieża Franciszka”. *Teologia w Polsce*, t. 17, nr 2 (2023): 191–217. <https://doi.org/10.31743/twp.2023.17.2.11>.
- Schmidinger, Thomas. „Profiting from Crisis? Catholic Traditionalism during the COVID-19 Pandemic”. *Interdisciplinary Journal for Religion and Transformation in Contemporary Society*, vol. 8, iss. 2 (2022): 466–486. <https://doi.org/10.30965/23642807-bja10056>.
- Schmitt, Carl. *Teologia polityczna i inne pisma*. Przetłumaczone przez Marek A. Cichocki. Warszawa: Aletheia, 2012.
- Schön, Donald A. *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. London: Routledge, 1992. <https://doi.org/10.4324/9781315237473>.
- Senèze, Nicolas. *Lo scisma americano. Come l'America vuole cambiare papa*. Milano: Mondadori, 2019.
- Shaw, Joseph. *Infiltration: The Plot to Destroy the Church from Within*. Manchester, New Hampshire: Sophia Institute Press, 2019.
- Siemieniowski, Andrzej, Mirosław Kiwka. *Chrześcijańskie ruchy charyzmatyczne: nowość czy kontynuacja tradycji?* Poznań: Pallottinum, 2019.
- Silva-Fletcher, Ayona. *Reflective writing and a framework for analysis*. University of London PGCert LTHE course materials, 2017.
- Simmel, Georg. *Socjologia*. Przetłumaczone przez Stefan Nowak. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005.
- Siuda, Piotr. *Religia a internet. O przenoszeniu religijnych granic do cyberprzestrzeni*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2010.
- Skowronek, Bogusław. *Mediolingwistyka. Dekadę później*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2024.

- Słomka, Jan. *Historia duchowości. Czas ojców Kościoła*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2017.
- Słomka, Jan. „Kościół to nie muzeum. Franciszek o Tradycji”. *Więź*, 22 czerwiec 2023. <https://wiesz.pl/2023/06/22/kosciol-to-nie-muzeum-franciszek-o-tradycji/>.
- Słomka, Jan. *Wprowadzenie do teologii katolickiej*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018.
- Sobór Watykański II. „Dekret o ekumenizmie «Unitatis redintegratio»”. W *Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, zredagowane przez Maria Przybył, 193–208. Poznań: Pallottinum, 2002.
- Sobór Watykański II. „Dekret o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich «Nostra aetate»”. W *Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, zredagowane przez Maria Przybył, 333–337. Poznań: Pallottinum, 2002.
- Sobór Watykański II. „Dekret o wolności religijnej «Dignitatis humanane»”. W *Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, zredagowane przez Maria Przybył, 410–421. Poznań: Pallottinum, 2002.
- Sobór Watykański II. „Konstytucja dogmatyczna o Kościele «Lumen gentium»”. W *Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, zredagowane przez Maria Przybył, 104–166. Poznań: Pallottinum, 2002.
- Sousa, Mauro Wilton de. „A Recepção Midiática e a Perspectiva da “Dupla Mediação”: Olhares em Debate”. *Revista Novos Olhares*, vol. 1, núm. 1 (2012): 36–46. <https://doi.org/10.11606/issn.2238-7714.no.2012.51446>.
- Stark, Rodney. „Why religious movements succeed or fail: A revised general model”. *Journal of Contemporary Religion*, vol. 11, iss. 2 (1996): 133–146. <https://doi.org/10.1080/13537909608580764>.
- Stark, Rodney, William Sims Bainbridge. *Teoria religii*. Przetłumaczone przez Tomasz Kunz. Kraków: Zakład Wydawniczy „Nomos”, 2007. <https://lubimyczytac.pl/ksiazka/259034/teoria-religii>.
- Štětka, Václav, Sabina Mihelj. *The Illiberal Public Sphere: Media in Polarized Societies*. Cham: Palgrave Macmillan, 2024.
- Stępnia, Krzysztof. „Advertising in Communication of the Catholic Church. The Case of Poland”. *Central European Journal of Communication*, vol. 13, no. 27 (2020): 409–425. [https://doi.org/10.51480/1899-5101.13.3\(27\).6](https://doi.org/10.51480/1899-5101.13.3(27).6).
- Stępnia, Krzysztof. *Fenomen reklamy religijnej*. Warszawa–Pułtusk: Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora, 2017.

- Stępnia, Krzysztof. *O kiczu religijnym jako fenomenie w perspektywie komunikologicznej i medioznawczej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2024.
- Szpunar, Magdalena. *Kultura cyfrowego narcyzmu*. Kraków: Wydawnictwa AGH, 2016.
- Szpunar, Magdalena. *Nowe-stare medium. Internet między tworzeniem nowych modeli komunikacyjnych a reprodukowaniem schematów komunikowania masowego*. Warszawa: Wydawnictwo IFiSPAN, 2012.
- Szwed, Anna. „Between Online Autonomy and Local Constraints: Spaces of Roman Catholic Women’s Activity in Poland”. *Sociology of Religion*, vol. 83, iss. 3 (2022): 324–345. <https://doi.org/10.1093/socrel/srab058>.
- Szwed, Anna. „Między reprodukcją a transformacją. Negocjowanie reguł dotyczących płci w społeczności rzymskokatolickich kobiet”. *LUD. Organ Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego*, t. 105 (2021): 58–83. <https://doi.org/10.12775/lud105.2021.03>.
- Ślawska, Magdalena. *Sztuka mediów. O świadomości gatunkowej dziennikarzy prasowych*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2019.
- Taira, Teemu, Elizabeth Poole, Kim Knott. „Religion in the British Media Today”. W *Religion and the News*, zredagowane przez Jolyon Mitchell, Owen Gower, 31–43. Farnham: Ashgate, 2012.
- Tajfel, Henri. *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
- Tausch, Arno, Stanisław Obirek. *Global Catholicism, Tolerance and the Open Society: An Empirical Study of the Value Systems of Roman Catholics*. Cham: Springer, 2020.
- Terlikowski, Tomasz. „Rozchodzą się dwa rozumienia katolicyzmu. Ten proces będzie się pogłębiał”. *stacja7*, 12 maj 2021. <https://stacja7.pl/rozmowy/terlikowski-rozchodz-sie-dwa-rozumienia-katolicyzmu-ten-proces-bedzie-sie-poglebial/>.
- Theocharis, Yannis, Shelley Boulianne, Karolina Koc-Michalska, Bruce Bimber. „Platform affordances and political participation: how social media reshape political engagement”. *West European Politics*, vol. 46, iss. 4 (2023): 788–811. <https://doi.org/10.1080/01402382.2022.2087410>.
- Thiel, Thorsten. „A Polarizing Multiverse? Assessing Habermas’ Digital Update of His Public Sphere Theory”. *Constellations*, vol. 30, iss. 1 (2023): 69–76. <https://doi.org/10.1111/1467-8675.12667>.
- Toepfl, Florian, Eunike Piwoni. „Targeting Dominant Publics: How Counterpublic Commenters Align Their Efforts with Mainstream News”. *New Media & Society*, vol. 20, iss. 5 (2018): 2011–2027. <https://doi.org/10.1177/1461444817712085>.

- Torring, Jacob. *New Theories of Discourse: Laclau, Mouffe and Zizek*. Oxford: Wiley-Blackwell, 1999.
- Tóth, Fanni, Sabina Mihelj, Václav Štětka, Katherine Kondor. „A Media Repertoires Approach to Selective Exposure: News Consumption and Political Polarization in Eastern Europe”. *The International Journal of Press/Politics*, vol. 28, iss. 4 (2022): 1–25. <https://doi.org/10.1177/19401612211072552>.
- Turska-Kawa, Agnieszka, Waldemar Wojtasik. „The Importance of Religiosity in the Formation of Populist Attitudes: The Case of Poland”. *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 19, no. 55 (2020): 34–52.
- Turska-Kawa, Agnieszka. *Poczucie alienacji a użytkowanie mediów. W poszukiwaniu nowych obszarów zastosowania teorii użytkowania i gratyfikacji*. Katowice: Uniwersytet Śląski, Wydawnictwo Naukowe Śląsk, 2011.
- Urzúa, Alfredo, Yuly Asención-Delaney. „Examining novice language teachers’ reflections in an online community of practice”. *Foreign Language Annals*, vol. 56, iss. 1 (2023): 53–74. <https://doi.org/10.1111/flan.12672>.
- Valentine, Gill, Aneta Piekut, Aleksandra Winiarska, Catherine Harris, Lucy Jackson. „Mapping the Meaning of ‘Difference’ in Europe: A Social Topography of Prejudice”. *Ethnicities*, vol. 15, iss. 4 (2015): 568–585. <https://doi.org/10.1177/1468796815577982>.
- Weitzman, Mark. „Every Sane Thinker Must Be an Anti-Semite”: Antisemitism and Holocaust Denial in the Theology of Radical Catholic Traditionalists”. W *Antisemitism Before and Since the Holocaust: Altered Contexts and Recent Perspectives*, edited by Anthony McElligott, Jeffrey Herf, 83–113. Cham: Springer, 2017. https://doi.org/10.1007/978-3-319-48866-0_5.
- Wiltgen, Ralph M. *Ren wpada do Tybru. Historia Soboru Watykańskiego II. Przetłumaczone przez Aleksandra Słowik*. Dębogóra: Wydawnictwo Dębogóra, 2022.
- Wodak, Ruth, Michael Meyer, ed. *Methods of Critical Discourse Studies*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington, DC: SAGE Publications, 2016.
- Woo, Vincent. „Does «Traditionis custodes» Pass the Juridical Rationality Test? A Canonical-Theological Study by Réginald-Marie Rivoire (review)”. *The Jurist: Studies in Church Law and Ministry*, vol. 79, no. 1 (2023): 276–277. <https://doi.org/10.1353/jur.2023.a913455>.
- Wójcicka, Marta. *Medialne dyskursy (nie)pamięci zbiorowej*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2023.
- Wójcicka, Marta. „Tożsamość w procesie komunikacji”. *Artes Humanae*, vol. 1 (2016): 1–14. <https://doi.org/10.17951/arte.2016.155>.

Zheng, Adrian JiLi, Fangzhou He, Tianchen Xiong, Jiahe Bian. „The Rise of New Media: A Benefit or a Threat to Traditional Media-Based Society?”. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, vol. 4 (2023): 1060–1065. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/4/2022790>.

Indeks nazwisk

- Aelst Peter van 45
Adamski Andrzej 90
Åkerlund Mathilda 30
Arendt Hannah 50
Asención-Delaney Yuly 74
Azad Bijan 30, 145
- Bainbridge William Sims 122
Balthasar Hans Urs von 87
Bańka Aleksander 24
Baran Bogdan 121
Bargo María 19
Bauman Zygmunt 93, 110, 122
Baume David 27, 73
Beck Ulrich 73
Bellah Robert N. 38
Benedykt XVI, papież 11, 18–19, 82, 83, 109, 129, 130, 137
Berg Matthias 45
Bergmann Eirikur 68
Bergoglio Jorge Mario zob. Franciszek, papież
Beściak Marcin 118
Bimber Bruce 33–34, 118
Blanc Charlotte 24, 63
Bleich Erik 123
Blumler Jay G. 25, 45
Bobkowski Piotr S. 37
Borecki Paweł 40
- Borowik Irena 18, 40
Boulianne Shelley 27
Bourmaud Dominique 118
Brussel Leen Van 13, 47
Brzoza-Kolorz Katarzyna 33
Bucher Taina 31
Buckingham David 28
Bugnini Annibale 77, 82, 83, 85
Buijs Kees 73
- Cake Susan Anne 27
Campbell Heidi A. 37, 90, 119, 120
Cantor Joanne 25
Carpentier Nico 48–50, 72
Casanova José 39
Casero-Ripollés Andreu 25
Castells Manuel 32
Castro Mayer Antonion de 18
Cekiera Rafał 106
Chadwick Andrew 29
Christie Agatha 82
Cichocki Marek A. 50, 93
Cieslik Emma 38, 118, 122
Cohen Joachim 13
Cohen Yoel 37
Collinge William J. 22
Cook Kay E. 46
Couldry Nick 27, 31
Czech Franciszek 68

- Dahlke Sherry Ann 74
 Davidson James D. 39
 D'Antonio William V. 29
 De Cleen Benjamin 48, 50
 Di Giovanni Elena 26
 Dobrowolski Piotr 63, 120
 Dolphijn Rick 60
 Duffy Eamon 86
 Düvel Caroline 45
 Dvir-Gvirsman Shira 34
 Dyczewski Leon 13

 Eco Umberto 24
 Enstedt Daniel 13, 38
 Evolvi Giulia 37, 90, 119

 Faggioli Massimo 13, 23
 Fairclough Norman 49, 58, 122
 Faraj Samer 30
 Fernández Víctor Manuel 24
 Foucault Michel 58, 113
 Franc Jaroslav 102
 Franciszek, papież 11, 13, 16, 18, 20, 23, 24, 39, 45, 46, 50, 54, 70–72, 75, 79, 82, 84, 87, 93, 95–98, 104, 106, 108–114, 117–120, 122, 124, 127, 129–133, 136–138
 Fraser Nancy 34
 Froehle Bryan T. 13, 23
 Fuchs Christian 35

 Gallagher John A. 120
 Gambier Yves 26
 Gawel Arkadiusz 120
 Gehrau Volker 26
 Gehring John 120
 Gerber Alan 27

 Gierula Marian 63, 119
 Gil de Zúñiga Homero 33–34, 118
 Gillespie Marie 68
 Gillespie Tarleton 30–31
 Given Lisa M. 46
 Głuszek-Szafraniec Dagmara 13
 Goban-Klas Tomasz 26, 32
 Godyń Mieczysław 50
 Gower Owen 68
 Gray Mark M. 39
 Groenhard Harmen P. 74
 Grossberg Lawrence 47, 50
 Grzymała-Busse Anna 40
 Grzywacz Wojciech 117
 Gurevitch Michael 25
 Guzek Damian 13, 14, 30, 37, 45, 47, 63, 64, 67, 118, 119, 122

 Haan Yael de 73
 Habermas Jürgen 32–34
 Hall Dorota 14
 Hammond Phillip E. 38
 Harrison Kirsten 25
 Heidegger Martin 121
 Hepp Andreas 31
 Herer Michał 58, 113
 Herf Jeffrey 19
 Hill Annette 26
 Hobbs Renee 28
 Hofman Iwona 26
 Hoge Dean R. 39
 Holm Malin 34
 Hoover Stewart 37
 Hudzik Jan P. 35
 Humphreys Lee 90
 Hunter Kathleen F. 74

- Hutchings Tim 60
 Huxtable Simon 67
- Jachimowski Marek 63, 119
 Jan Paweł II, papież, św. 11, 13, 19, 129
 Jan XXIII, papież, św. 18, 19, 76
 Jastrzębski Jerzy 32
 Jenkins Henry 29
 Jędrzejewski Stanisław 67
 Jupowicz-Ginalska Anna 90
- Kania Ireneusz 24
 Kannengießer Sigrid 27
 Karmasin Matthias 27
 Kasper Walter 24
 Katz Elihu 25
 Kaun Anne 45
 Kempa Jacek 24, 106
 Kim Jin-Young 119
 Kiwka Mirosław 24
 Klepka Rafał 33
 Klinger Ulrike 28, 31
 Knott Kim 68
 Kobbernagel Christian 25
 Kobyliński Andrzej 25
 Kołakowski Leszek 87
 Kołodziejska Marta 14, 90, 119
 Komendant Tadeusz 58, 113
 Kondor Katherine 26, 67
 Krainer Larissa 27
 Kreft Jan 29, 31
 Kreiss Daniel 28, 31
 Krolak Sławomir 51, 58, 121
 Kubik Jan 40
 Kunz Tomasz 39, 122
 Küng Hans 98
- Kvale Steinar 46
 Kwasniewski Peter 20
- Laclau Ernesto 47, 50–51, 58, 72, 76, 78, 121
 Lagerkvist Amanda 35
 Larsson Göran 13
 Lefebvre Marcel 18, 118, 121
 Leon XIV, papież 11, 117
 Leonardi Paul M. 30
 Leśniczak Rafał 23, 119
 Levinson Paul 28
 Lewek Antoni 13
 Link Mariusz 20
 Lipnik Wanda 32
 Livingstone Sonia 26, 28
 Loewe Iwona 48
 Lynch Andrew P. 13, 23, 38
 Lysik Marta 67
- Łukasiewicz Małgorzata 32
 Łukasik-Turecka Agnieszka 13
- Małaszewski Adam 18, 118
 Markham Tim 26
 Martini Carlo Maria 24
 Matuszewski Paweł 68
 McElligott Anthony 19
 McKenzie Joanne 60
 McNamara Rita A. 74
 Mihelj Sabina 45, 67
 Mejias Ulises A. 31
 Meyer Michael 49, 122
 Meza Diego 38
 Mielczarek Tomasz 33
 Mierzyńska Anna 41

- Mitchell Jolyon 68
 Mouffe Chantal 50–51, 58, 72, 76, 78, 93, 121
 Musialik-Chmiel Anna 31
 Mutsvairo Bruce 28, 31
 Müllerová Veronika 102

 Narbona Juan 102
 Nelson Cary 47, 50
 Newman Nic 62, 67, 122
 Nossol Alfons 78, 86
 Nowak Stefan 110, 122
 Nowak-Teter Ewa 31
 Nycz Ryszard 52

 O'Collins Gerald 22, 78, 86
 Obirek Stanisław 23
 Ogonowska Agnieszka 28, 67
 Ogurek Artur 67
 Olędzki Jerzy 13
 Osika Grażyna 35
 Ostolski Adam 58

 Pace Enzo 13, 153
 Paliszkiewicz Joanna 26, 31, 67
 Paweł VI, papież, św. 11, 19, 81
 Perry Samuel L. 25
 Phillips Robert 38
 ojciec Pio (właśc. Francesco Forgione), św. 82
 Pius V, papież, św. 17, 77, 81
 Pius x, papież, św. 18, 19, 52, 62, 93
 Pius XI, papież 86
 Pius XII, papież 18, 76, 81
 Piwoni Eunike 34
 Pokorna-Ignatowicz Katarzyna 13
 Przybył Maria 21–23, 101
 Przybysz Monika 40
 Ptaszek Grzegorz 67
 Purzycki Benjamin Grant 74

 Radde-Antweiler Kerstin 14
 Raetzsch Christoph 27
 Rams-Ługowski Michał 68
 Rasmussen Terje 32
 Richards Ivor 52
 Rivoire Réginald-Marie 20
 Rodgers Carol 73
 Ryska Franciszek 50
 Ryś Grzegorz 87

 Sasińska-Klas Teresa 13, 63
 Sawa Przemysław 87
 Scanlon Eileen 27, 73
 Schmidinger Thomas 19
 Schmitt Carl 50, 93
 Schnabel Landon 25
 Schön Donald A. 73
 Schröder Kim Christian 25
 Senèze Nicolas 98
 Shaw Joseph 77
 Siara Olga 32
 Siemieniowski Andrzej 24
 Silva-Fletcher Ayona 27, 73
 Simmel Georg 110, 122
 Siuda Piotr 37
 Skowronek Bogusław 25
 Słomka Jan 20, 22, 87, 118
 Soukup Paul A. 37
 Sousa Mauro Wilton de 26
 Stark Rodney 122
 Stępnia Krzysztof 14, 37, 68

Stolarczyk Mieczysław 63, 120
 Szostok Patrycja 13
 Szpunar Magdalena 28, 90
 Sztafrowski Edward 77
 Szwed Anna 41

 Ślawska Magdalena 49

 Štětka Václav 45, 67

 Taira Teemu 68
 Tajfel Henri 123
 Tasiemski Stanisław 20
 Tausch Arno 23
 Terlikowski Tomasz 117
 Theocharis Yannis 30
 Thiel Thorsten 33
 Toepfl Florian 34
 Torfing Jacob 58, 72, 78
 Tóth Fanni 26
 Tsuria Ruth 3
 Tuin Iris van der 60
 Turska-Kawa Agnieszka 25, 41

Urzúa Alfredo 74

 Valentine Gill 123

 Walecka-Rynduch Agnieszka 28
 Weder Franzisca 27
 Weitzman Mark 19
 Wiltgen Ralph M. 118
 Włosek Mateusz Stefan 106
 Wodak Ruth 49, 122
 Wojtasik Waldemar 41
 Woo Vincent 20
 Wójcicka Marta 48, 123

 Zaręba Agnieszka Magdalena 13
 Zatorski Tadeusz 98
 Zawadzka-Strączek Maria 28

 Żyrek-Horodyska Edyta 63

Indeks nazw rzeczowych

- Adeste 61
afordancje 30
agonistyka społeczna 15, 51, 76–78, 81, 93, 121
algorytm 29–31, 33, 119
antagonizm 50–52, 76, 81, 116, 122
antropocen 31
audytoria 25, 67
autorytet 13, 37, 46, 54, 58, 79, 98, 109, 138–139
biskup Rzymu 54, 72, 78–79, 86, 129, 136
„Christianitas” 61
chrześcijanie 21, 103, 112
„Corriere della Sera” 109
cyfrowa komunikacja polityczna 28–29, 31
cyfrowa religia 37
cyfrowe wrzucenie 35
czytelnictwo 32
de-ortodoksja 15, 106–107, 109–110, 121
dialog
~ ekumeniczny 21–22, 131, 137
~ ze światem 23
Deon 61–63
dyskurs
artykulacja dyskursu 57, 59, 71–72, 85, 102, 114
łańcuch ekwiwalencji 15, 53, 76, 78–79
pozycja sprawcy 58, 82, 87, 90, 92, 94–95, 97–98, 102–103, 107, 111, 114, 118, 124
porządek dyskursywny 51, 58–59, 76, 79, 82, 87, 94, 102
praktyka artikulacyjna 52, 54, 75, 84, 89, 92, 98, 104–105, 109, 114
punkty węzłowe 53–54, 81, 93
puste znaczące 71–72
dzienniczki aktywności medialnej 42, 44, 46, 68–70, 92, 109, 127–129, 132–133, 138
dziennikarze 29–30, 43, 49, 62–63
efekt medialny 26
ekskomunika 18–19
ekumenizm 22, 43, 93, 137
Facebook 29, 61–66
Fiducia supplicans 23, 106
Fraternitas Sacerdotalis Sancti Petri (FSSP)
→ środowiska tradycjonalistyczne:
Bractwo Kapłańskie św. Piotra
Fraternitas Sacerdotalis Sancti Pii X (FSSPX) → środowiska tradycjonalistyczne: Bractwo Kapłańskie św. Piusa X
„Gazeta Wyborcza” 61, 64, 65
godziwość 77

- „Gość Niedzielny” 65
- governance* 28
- hybrydowe systemy medialne 29, 32
- imitatio* 70–71
- indult 20, 82
- informacje 15, 29, 32–34, 45–46, 57, 61, 63, 65–66, 69–71, 117, 119–120, 127, 129, 131–133, 138
- Instagram 30, 61, 64, 69
- interfejs 29–30
- internet 13, 26, 28, 30–32, 37–38, 119
- KAI = Katolicka Agencja Informacyjna 41, 65
- kategoria *autentyczności* 121
- kategoria *innego* 93, 99, 110
- katolicyzm
- ~ globalny 13, 21, 39, 106
 - ~ gorący 90–92
 - ~ posoborowy 11, 22, 101, 130
 - ~ w ujęciu globalnym 13
- artykulacja katolicyzmu 87, 102, 110
- kontekstualizacja katolicyzmu 55, 101, 104
- wizja katolicyzmu 18, 124
- katolicy
- ~ katolicy tradycjoniści 12, 14, 15, 17–19, 21, 27, 40, 43–44, 53–54, 57, 59–64, 66, 68, 74–76, 78, 81–83, 86–87, 92–95, 97–98, 101, 111, 116–125
 - ~ katolicy posoborowi 12, 14–15, 17, 21–23, 37, 40, 43–44, 54–55, 57, 60, 65–67, 70–71, 74–78, 81, 101–102, 104, 106, 110–111, 113–115, 117–125
- kicz religijny 14, 37, 68
- Kodeks Prawa Kanonicznego 77
- kodowanie
- ~ *in-vivo* 52–53, 136
- kategorie 50, 52–55, 93, 136
- kody 53, 136
- kolegium biskupów 22, 79
- kompetencje medialne 27–28, 67
- komunikacja
- ~ masowa 14, 32
- masowa komunikacja zindywidualizowana 14, 32, 35
- narzędzia komunikacji 28
- proces komunikacji 29, 31–32, 35
- przestrzeń komunikacji 13, 35
- technologie 28–29, 35
- komunikatory 35, 136
- Messenger 35
 - WhatsApp 35
- Kościół ewangelikalny 24
- Kościół katolicki 19, 22, 38–29, 41–42, 77, 79, 83–84, 87–89, 91, 95, 98, 101–102, 109, 119–121, 130
- Kościół trzeciego tysiąclecia 21
- struktura instytucjonalna 111, 113, 139
- Urząd Nauczycielski Kościoła 22, 87
- Kościół Chrystusowy 21
- Kościół Powszechny 24, 39, 86, 108
- kultura konwergencji 29
- lex orandi, lex credendi* 20
- liturgia = msza 11, 17, 19–21, 40, 43, 52, 76–78, 81–82, 85, 93, 121
- logika algorytmiczna 31
- logika redakcyjna 31
- lektura bliska 52
- media

- ~ cyfrowe 28, 65, 118, 124
- ~ hybrydowe 29, 118
- ~ periodyczne 29, 62, 66
- ~ wszystkie media 62, 66–67
- konsumpcja mediów 15, 25–27, 29, 44–46, 57, 59, 60–61, 66–67, 69, 71, 74–75, 117, 119, 123, 124, 131
- książki 62, 66, 69, 119–120
- portale internetowe 35, 61–65, 69–71, 117, 119
- recepca mediów 13, 17, 25–26, 72
- stare media 28, 158
- strony internetowe 29, 131–132, 136
- telewizja 33, 62, 64, 74, 136
- tradycyjne 71, 118
- użytkowanie mediów 11–12, 17, 25–28, 37, 45–46, 54–55, 57, 68, 70, 75, 118, 123
- mediosfera 14, 28–29
- MAXQDA (oprogramowanie do jakościowej analizy danych) 52
- migracja 23
- msza
 - ~ łacińska 54, 81
 - ~ po łacinie 11, 43
 - ~ święta 19–20, 43, 76–77
 - ~ trydencka 82–85, 93, 99, 120, 130
 - ~ wszechczasów 17, 19, 81–82, 99
 - ~ w rycie przedsoborowym 11, 84
- mszał
 - Mszał rzymski* 18, 77
 - mszał z 1962 roku 18–20
 - Novus Ordo* 76, 99, 130
 - Novus Ordo Missae* 81
- motu proprio*
 - Summorum Pontificum* 18–20, 82, 93
 - Traditionis custodes* 20, 82, 111
- nieufność 60–63, 65–66
- nurt
 - tradycjonalistyczny 22, 38, 115, 120
 - posoborowy 23, 25, 38, 122
- Onet 61, 63, 65
- opinia publiczna 33, 63
- ortodoksja 55, 69, 81, 86–87, 95, 101, 106, 124
- pandemia COVID-19 19, 25, 38, 43, 46, 120, 133
- papież 11, 13, 16, 17, 20, 22, 24, 39, 45, 46, 54, 70–72, 75, 77–79, 81–82, 84, 86–87, 89, 92, 94–98, 103–104, 106, 108–115, 117–121, 124–125, 127, 129–133, 136–138
 - ~ przywództwo papieża 13
- PCh24 → „Polonia Christiana”
- pielgrzymka *Populus Summorum Pontificum* 20
- platformy 14, 17, 25, 28–61, 30, 33, 60–63, 66–71, 74, 123, 124
 - ~ bliskie 32, 34
 - ~ dalekie 32, 34
 - ~ cyfrowe 33, 70
 - ~ medialne 11–12, 14–15, 25–31, 33–35, 37, 42, 45–46, 59, 61–71, 75, 90, 117–118, 120–121, 123–124
 - ~ społecznościowe 28, 32, 62, 118, 119
- logika operacyjna platform 30
- logika platform 31

- nowe media 28, 152
- nowe nowe media 28
- social media 31, 34, 62, 65, 68, 90, 102, 119, 136
- podwójna mediacja 26
- polityczność 50, 72, 93,
- polaryzacja 51, 61, 76, 95, 112, 114
- „Polonia Christiana” 61, 65
- Polskie Radio 65
- populizm 41
- praktyki dziennikarskie 29, 31, 63, 73
- praktyki medialne 70
- praktyki religijne 11, 43
- profanum* 68, 70
- przekaz medialny 27, 69, 74
- przestrzeń cyfrowa 14, 124
- publiczność 32
- Radio Maryja 65, 117
- Radio Watykańskie 61
- referencyjność „nas” i „onych” 12, 15, 51, 95, 114, 115, 122, 123
- refleksyjność
 - refleksyjne myślenie 73–75
 - stopnie refleksyjności 27, 73
- reklama religijna 14
- religie
 - ~ inne religie świata 23, 39, 131
 - ~ monoteistyczne 21
 - islam 102, 115
- Żydzi 23, 131, 137
- ryt 17–18, 20, 52, 76–78, 81–85, 99, 111
- Rzeczpospolita 109
- sacrum* 68, 70
- sakramenty
 - błogosławienie par jednopłciowych 23–24, 98, 106
 - dopuszczenie kobiet do święceń 24
- sequella* 70–71
- sfera publiczna 26, 28, 32, 34–35, 68, 118, 120, 124
- fragmentaryzacja 33
- kontrsfiera 34, 41, 61, 64, 69, 118, 124
- pozbawiona moderacji sfera publiczna
- wymiar prezentacyjny 33
- wymiar reprezentacyjny 33
- sobór
 - Sobór Watykański II 11, 17, 18, 20–23, 43, 79, 91, 93, 101, 118, 121, 124–125, 130, 137
 - Sobór Trydencki 18, 81
- sprawczość
 - ~ jako rezultat artykulacji 58
 - ~ w krytycznej analizie dyskursu 58–59
 - ~ w teoretycznej analizie dyskursu 5–59
 - ~ w ujęciu Foucauldiańskim 57–58
- Stolica Apostolska 18, 39, 61, 65, 106
- Stereotypizacja 99, 124
- stronniczość 15, 60–67, 123, 132
- synodlaność
 - droga synodalna 24, 106, 117
- środki komunikacji 14, 17, 25, 27, 62, 66, 71
- środowiska posoborowe
 - ruchy charyzmatyczne 22, 24–25, 111
 - wspólnoty charyzmatyczne 24
 - środowisko konserwatywno-liberalne 22
 - środowisko liberalne 22–23

- środowiska tradycjonalistyczne
 - Bractwo Kapłańskie św. Piotra 12, 18–19, 93
 - Bractwo Kapłańskie św. Piusa X 18, 19, 52, 62, 93
- świst psa 64
- technocen 31
- tendencje modernistyczne 18–19, 118, 121
- tendencje protestantyzujące 85
- teoria performatywności 57
- teoria użytkowania i gratyfikacji 25
- treść mediów
 - produkcja 27
 - selekcja 26, 29
 - wiadomości medialne 29, 126–127
- tożsamość
 - ~ narodowa 40
 - ~ religijna 14, 15, 46, 47, 86, 89–92, 101, 104–106, 117, 120, 130
- TVN 61, 64, 65
- TVP 33, 40, 65, 66
- TV Trwam 65
- Twitter → X
- twitty 132
- tworzenie znaczeń 27
- „Tygodnik Powszechny” 65
- typy analizy dyskursu
 - ~ analiza dyskursu 48
 - ~ analiza konwersacji 48–49
 - ~ krytyczna analiza dyskursu 48–50
 - ~ krytyczne studia nad dyskursem 48
 - ~ mediolingwistyka 48
 - ~ retoryka 48
 - ~ socjolingwistyka 48–49
 - ~ teoretyczna analiza dyskursu 12, 14, 42, 48–50, 57–58, 75, 106
- typy katolickich użytkowników
 - cyfrowi naśladowcy 55, 70, 74
 - deskrytorzy 54, 69, 73–74
 - hybrydowi naśladowcy 55, 70–71, 74
 - negocjatorzy 54, 68–70, 73–75, 118
 - oponenci 54, 68–70, 73–75, 118
 - zwolennicy 55, 70–71, 74
- Vatican Insider 65
- Vatican News 61, 65, 66
- wiara 17, 24, 46, 77, 88, 89, 91, 106–107, 111, 122, 123, 136
- władza
 - architektura władzy 29
 - odniesienia do władzy 87, 88, 107
 - stosunek do struktury władzy 103, 107
- wolność religijna 22, 97
- wyolbrzymianie 99
- wywiady pogłębione 11, 37, 42, 45–46, 68, 70, 98, 134, 136
- X 61, 62, 65, 69, 70, 102, 119, 120
- YouTube 61–64, 70
- zawartość mediów 26, 74

Wykaz tabel i rysunków

Tabela 1. Struktura próby badawczej	44
Tabela 2. Media i platformy medialne ocenianie pod kątem zaufania przez katolickich tradycjonalistów	61
Tabela 3. Inne niż media periodyczne i platformy medialne źródła zaufania katolickich tradycjonalistów	62
Tabela 4. Media i platformy medialne ocenianie pod kątem zaufania przez katolików	65
Tabela 5. Inne niż media periodyczne i platformy medialne źródła zaufania katolików posoborowych	66
Tabela 6. Stopień refleksyjności katolickich użytkowników mediów i platform	74
Tabela 7. Nastawienie tradycjonalistów katolickich do papieża Franciszka	95
Rysunek 1. Typy analizy dyskursu w ujęciu Nico Carpentiera i Benjamina De Cleen	48
Rysunek 2. Kategorie osiowe w dyskursie katolickich tradycjonalistów	53
Rysunek 3. Kategorie osiowe w dyskursie katolików posoborowych	54
Rysunek 4. Negatywne dyskursy na temat papieża Franciszka w kontekście sprawowania przez niego władzy	97
Rysunek 5. Pozytywne dyskursy na temat papieża Franciszka w kontekście sprawowania przez niego władzy	113

How do traditionalist Catholics and post-conciliar Catholics use media and media platforms?

Summary

The book addresses the issue of changing relationships between Catholic identity and the use of media and media platforms in the contemporary digital landscape. It demonstrates a comparative study of traditionalist Catholics and post-conciliar Catholics, showing how both groups use media and media platforms to build, express, and defend their identities. It presents a comparative analysis of traditionalist Catholics and post-conciliar Catholics, showing how both groups use media and media platforms to build, express and sustain their religious and social worlds. By placing media practices in a broader cultural and theological context, the author reveals the tensions and continuities that shape Catholic discourse in an era of dynamic technological change. The publication is an important contribution to research on digital religion and media.

The research conducted in the monograph has been based on qualitative materials obtained through media activity diaries and in-depth individual interviews conducted among thirty Catholic users of media and media platforms. The respondents represent two distinct trends in the daily practice of Catholicism – pre-conciliar formation, referred to in the study as Catholic traditionalists, and post-conciliar Catholicism. The collected material is used to conduct a discursive study in the form of a macrotextual and macrocontextual discourse theoretical analysis. In this way, the study focuses on Catholic media users took the form of a characterisation of the groups studied and the ways in which they articulate their own identity and vision of Catholicism.

The publication consists of five chapters, beginning with an introduction in which key terms used in the work are operationalised. Chapter 1 explains the terms used in the work to describe the two analysed groups of Catholic media users: traditionalist Catholics and post-conciliar Catholics. This is followed by a discussion of the distinction between media and media platforms as separate means of mediated communication in the current form of digital society and hybrid media space. This stage of the analysis is supplemented by a description of the elements of the mediasphere, in particular the new form of the public sphere, considered from the perspective of the division between media and media platforms. The chapter concludes by placing the analysis in the context of the shift from mass communication to mass individualised communication.

The second chapter presents the methodological assumptions of the research forming the basis of the monograph. First, the choice of research strategy, limited to the Polish socio-cultural context, is justified. Next, the method of sample selection is presented, along with a description of the collected research material and its limitations resulting from sample erosion during the study. The next part of the chapter covers the characteristics of discursive research and the adopted analytical framework, referring to macrotextual and macrocontextual approaches to discourse analysis. The basic assumptions of this perspective are presented, placing them in the context of the specific nature of the research. The chapter concludes with a description of the research procedure and preliminary findings regarding the structure of the analysed discursive patterns.

Chapter Three initiates the empirical part of the monograph. It focuses on the comprehensive characterisation of the actors of the analysed discourse, referred to as discourse agents. It begins with an explanation of key concepts, such as agency and discourse agents, followed by an analysis of media users as consumers of media and platform content. Particular attention is paid to sources of information considered credible, unreliable and biased. Next, six types of media consumption are discussed, and a qualitative analysis of discursive articulations is performed, both in terms of their quality and social impact, including the transition from agonistic to antagonistic forms of interaction and the creation of so-called chains of equivocation.

Chapter Four is devoted to the Catholic traditionalist community. The discursive characterisation of the studied group has been developed around three main themes: the Mass in the old pre-conciliar rite, along with specific ways of interpreting it; the understanding and consequences of Catholic doctrine; and the mechanisms of constructing a division between 'us' and 'them' as a key element of group identity.

The fifth chapter presents a parallel analysis of the post-conciliar Catholic environment. It begins with a discursive characterisation of Catholicism integrated into the everyday lives of believers. It then develops the author's concept of de-orthodoxy, identified in the analysed discourses. The chapter concludes with an analysis of the mechanisms of demarcating 'us' and 'them' in the identity tradition of post-Vatican II Catholics.

The summary systematises the reflections presented on the ways in which Catholic traditionalists and post-conciliar Catholics use the media and media platforms. The research results were compared with the current state of the literature on the subject, providing answers to the research questions formulated in the introduction.

Keywords: Catholic traditionalists, traditional Catholics, post-conciliar Catholics, media usage, media and media platform

Redakcja
Magdalena Kopec

Projekt okładki z wykorzystaniem fotografii autorstwa Damiana Guzka: Instalacja w kościele św. Lamberta
w Münster (Niemcy)
Tomasz Tomczuk

Korekta
Marzena Marczyk

Łamanie
Marek Zaginiński

Redaktor inicjujący
Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.10.2026
Copyright © 2025 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzymyamy otwartej nauce. Od 1.11.2026 publikacja dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

 <https://orcid.org/0000-0002-8138-8128>
Damian Guzek
Jak katolicy tradycjonaści i katolicy
posoborowi użytkują media i platformy medialne?
/ Damian Guzek. – Wydanie I. – Katowice:
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego,
2025

<https://doi.org/10.31261/PN.4303>
ISBN 978-83-226-4585-7
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-4586-4
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego,
ul. Jordana 18, 40-043 Katowice
<https://wydawnictwo.us.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa:
volumina.pl Sp. z o.o.
ul. Księcia Witolda 7–9
71-063 Szczecin

Wydanie I. Ark. druk. 11,25. Ark. wyd. 105. Papier Munken Pure 100 g, vol. 1.13. PN 4303. Cena 39,90 zł (w tym VAT)

„Materiał badawczy pozyskano za pomocą dzienniczków aktywności medialnej oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych, przeprowadzonych wśród trzydziestu katolickich użytkowników mediów i platform medialnych [...]. Pracę warto skierować do wszystkich, którzy zainteresują się problematyką religijną, zwłaszcza dialogiem doktrynalnym w Kościele, a także tych, których interesuje korzystanie z mediów przez wybrane grupy użytkowników”.

*Z recenzji wydawniczej prof. dr. hab. Jerzego Gołuchowskiego,
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach*

* * *

„Podoba mi się konstatacja autora, że należy obalić mity, jak choćby ten, że tradycyjny katolik nie jest jedynie bezrefleksyjnym reproduktorem dogmatów, ale wykazuje się erudycją i umiejętnością głębokiego namysłu nad treściami, nawet jeśli jego podstawowym zasobem informacyjnym pozostają media cyfrowe [...]. Publikacja z całą pewnością dobrze lokuje się w przestrzeni badaczy medialnych, ale może też być interesująca dla środowisk eklezjalnych”.

*Z recenzji wydawniczej ks. prof. dr. hab. Witolda Kaweckiego,
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*

Cena 39,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4586-4

9 788322 645864

Więcej informacji

